

Tavoitteet ja arviointi 6. luokka

Sisällys

Suomen kieli ja kirjallisuus	1
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	2
Matematiikka	3
Ympäristöoppi	5
Englanti	6
Ruotsi	7
Historia	8
Yhteiskuntaoppi	9
Evangelisluterilainen uskonto	10
Ortodoksinen uskonto	11
Elämäkatsomustieto	12
Käsityöt	13
Kuvataide	14
Musiikki	15
Liikunta	16

Suomen kieli ja kirjallisuus

- Osaat toimia tavoitteellisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä esittää ja perustella omia mielipiteitäsi.
- Osaat antaa ja ottaa vastaan rakentavaa palautetta. Osaat toimia ryhmäviestintätilanteissa toiset huomioon ottaen. Osaat mukauttaa vuorovaikutustasi erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin sopivaksi.
- Osaat käyttää kokonaisilmaisun keinoja viestintä- ja esitystilanteissa. Osaat valmistella ja pitää puhe-esityksen.
- Tunnistat omia vahvuuksia ja kehittämiskohteitasi viestijänä. Osaat ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastasi ja harjoittelet antamaan palautetta muille.
- Luet ikätasollesi sopivia tekstejä sujuvasti. Käytät joitakin tekstinymmärtämisen perusstrategioita. Osaat tarkkailla ja arvioida omaa lukemistasi ja itseäsi lukijana.
- Tunnistat ohjatusti erilaisten tekstien kielellisiä, visuaalisia ja tekstuaalisia piirteitä sekä pohdit tekstin tavoitteita. Laajennat sana- ja käsitevarastoasi.
- Käytät tiedonhankinnassa erilaisia lähteitä ja haet tietoa niistä. Osaat nimetä joidenkin tietolähteiden luotettavuuden piirteitä.
- Osaat kuvata lukukokemuksiasi ja tietojasi monimediaisessa ympäristössä. Osaat eritellä fiktiivisiä tekstejä käyttämällä käsitteitä juoni, henkilö, kertoja sekä tapahtumapaikka ja –aika.
- Osaat tuottaa ajatuksia, kokemuksia ja mielipiteitä ilmaisevia tekstejä. Osaat eritellä vahvuuksiasi ja kehittämiskohteitasi tekstin tuottajana.
- Osaat käyttää ohjatusti kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisesti kantaottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.
- Osaat kirjoittaa tekstejä sujuvasti sekä käsin että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Osaat ohjatusti otsikoida ja jaksottaa tekstin sekä hallitset keskeiset kirjoitetun yleiskielen käytänteet.
- Osaat ohjatusti muokata tekstiäsi palautteen pohjalta. Osaat arvioida omia tekstejäsi sekä antaa ja vastaanottaa palautetta tekstistä. Osaat ohjatusti käyttää lähteitä. Osaat noudattaa tekijänoikeuksia.

Polvijärven koulu 2024–2025, 6.luokka, tavoitteet ja arviointi

- Osaat tehdä havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista eri tilanteissa. Osaat kuvailla sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.
- Olet lukenut sovitut kaunokirjalliset teokset ja osaat valita luettavaksesi erilaisia ikäkaudellesi sopivia tekstejä. Osaat käyttää kirjastopalveluja itsenäisesti.
- Osaat ohjatusti vertailla kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.
- Osaat kuvata median ja kulttuurin roolia arjessa.

ARVIOINTI:

- tekstien tuottaminen ja oikeinkirjoitus (esimerkiksi tarinat ja muiden tekstilajien kirjoitukset, tehtävät tunneilla)
- suulliset harjoitukset, esitelmät, ryhmä- ja parityöskentely
- kirjalliset esitelmät (myös tv:tä apuna käyttäen, esim. Power-Point-työt), luetut kirjat
- luetun- ja kuullunymmärtämisentestit, sanelut
- kielioppikokeet ja –testit
- tuntiaktiivisuus

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

- Osaat käyttää erilaisia ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.
- Ymmärrät pääosan opetuspuheesta ja muista kuulemistasi teksteistä. Osallistut puhumalla kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa tarkoituksenmukaisesti.
- Käytät erilaisia sanallisia ilmaisukeinoja ja otat huomioon puhekumppanisi.
- Luet sujuvasti erilaisia tekstejä. Osaat käyttää tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja luotettavuuden arvioinnissa.
- Osaat tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa kielenkäyttötilanteissa. Osaat käyttää tekstin tulkintaa edistäviä luku- ja ymmärtämisstrategioita.
- Hallitset riittävän sana- ja käsitevarannon voidaksesi tehdä päätelmiä lukemastasi.
- Osaat kirjoittaa käsin ja näppäimistöllä. Osaat kirjoittaa yhtenäisiä, kuvaavia ja kantaottavia tekstejä.
- Osaat kirjoittaa kokonaisia tekstejä ja kiinnittää huomiota sanavalintoihin. Osaat noudattaa pääpiirteissään kirjoitetun kielen normeja.
- Harjoittelet kirjoittamisprosessin vaiheita. Osaat arvioida omia tekstejä sekä antaa ja vastaanottaa palautetta rakentavasti.

Polvijärven koulu 2024–2025, 6.luokka, tavoitteet ja arviointi

- Osaat tunnistaa kielen rakenteita ja säännönmukaisuuksia (sanaluokat, lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä.
- Luet ja kuuntelet ikä- ja kielitasollesi sopivaa kirjallisuutta. Osaat keskustella ja kirjoittaa lukuelämyksestäsi sekä kokemuksistasi lasten- ja nuorisokulttuurista.
- Osaat kuvailla omaa ja lähiympäristön monikielisyyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta. Osaat tunnistaa eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.
- Osaat tunnistaa ja käyttää vahvuuksiasi kielen oppijana sekä asettaa itsellesi oppimistavoitteita.
- Ymmärrät eri oppiaineiden kieltä ja tekstien keskeiset sisällöt. Osaat kuvailla eri oppiaineiden tekstien rakenteita yksin ja yhdessä muiden kanssa.
- Osaat tuottaa hankkimasi lähdetiedon pohjalta suullisen ja kirjallisen tekstin. Osaat valita ohjatusti tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa. Osaat edistää yhteistä työskentelyä. Osaat arvioida lähteiden luotettavuutta.

ARVIOINTI:

- tekstien tuottaminen ja oikeinkirjoitus (esimerkiksi tarinat ja muiden tekstilajien kirjoitukset, tehtävät tunneilla)
- suulliset harjoitukset, esitelmät, ryhmä- ja parityöskentely
- kirjalliset esitelmät (myös tv:tä apuna käyttäen, esim. Power-Point-työt), luetut kirjat
- luetun- ja kuullunymmärtämisentestit, sanelut
- kielioppikokeet ja –testit
- tuntiaktiivisuus

Matematiikka

Tavoitteet:

- Koet oppimisen iloa, pystyvyyden tunnetta ja suhtaudut myönteisesti matematiikkaan oppiaineena. Tunnistat sinua motivoivat asiat ja opiskelutavat matematiikan oppijana.
- Tunnistat ja osaat antaa esimerkkejä oppimiesi asioiden välisistä yhteyksistä. Osaat havaita syy- ja seuraussuhteita.

Polvijärven koulu 2024–2025, 6.luokka, tavoitteet ja arviointi

- Osaat esittää opiskeltavaan aiheeseen liittyviä kysymyksiä ja osaat antaa perusteluja päätelmillesi.
- Osaat esittää päättelyjä ja ratkaisuja tarvittaessa toisella ilmaisukeinolla esimerkiksi konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti, kirjallisesti tai tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen.
- Osaat valita ja käyttää toimivaa ratkaisutapaa ongelman ratkaisemiseksi.
- Osaat arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.
- Osaat käyttää matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.
- Hallitset kymmenjärjestelmän periaatteet myös desimaalilukujen osalta.
- Osaat käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja laskutoimituksissa.
- Lasket sujuvasti päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia, lasket sujuvasti laskulausekkeitä sisältäviä laskuja ja osaat hajottaa luvut laskun kannalta helpompaan muotoon.
- Osaat havainnoida ja kuvailla kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia. Osaat piirtää pisteen tai suoran suhteen symmetrisiä kuvioita koordinaatistoa hyödyntäen. Osaat käyttää annettua mittakaavaa.
- Osaat valita mittaamiseen sopivan välineen. Mitata ja arvioida mittatuloksen järkevyyttä. Hallitset yleisimmät mittayksikkömuunnokset.
- Osaat laatia käyttökelpoisen kuvailun joko taulukolla tai diagrammilla. Osaat päätellä, mikä vaihtoehto on todennäköisin.
- Osaat ohjelmoida graafisessa ohjelmointiympäristössä toimivan ohjelman, jossa käytetään ehto- ja toistorakenteita.

ARVIOINTI:

- tehtävien tekeminen tunneilla
- koe jakson lopussa, toiminnallinen koe, sähköiset kokeet
- itsearviointi
- tuntiaktiivisuus
- kotitehtävien tekeminen
- erilaiset projektityöt
- pelillisuus

Ympäristöoppi

- Olet kiinnostunut ympäristöstä ja ympäristöopin opiskelusta ja koet ympäristöopin itsellesi merkitykselliseksi.
- Osaat asettaa omia opiskelutavoitteita ja työskennellä pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi ja tunnistat omaa ympäristöopin osaamistasi.
- Opit kehittämään ympäristötietoisuuttasi ja opit toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössäsi ja – yhteisössäsi kestäväen kehityksen edistämiseksi sekä arvostamaan kestäväen kehityksen merkitystä sinulle itsellesi ja maailmalle.
- Osaat muodostaa kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttää niitä tutkimuksen ja muun toiminnan lähtökohtana.
- Osaat suunnitella ja toteuttaa pieniä tutkimuksia, tehdä havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen.
- Osaat tunnistaa syy-seuraussuhteita, tehdä johtopäätöksiä tuloksista sekä osaat esittää tuloksiasi ja tutkimuksiasi eri tavoin.
- Ymmärrät arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostut kokeilemaan ja keksimään.
- Edistät hyvinvointia ja turvallisuutta omissa toimissasi ja lähiympäristössäsi sekä osaat toimia turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseäsi suojellen.
- Osaat tutkia, toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä.
- Osaat toimia ryhmässä erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, ilmaiset itseäsi ja osaat kuunnella toisia, tunnistat, ilmaiset ja osaat säädellä tunteitasi.
- Osaat käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti.
- Osaat hahmottaa ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä osaat kehittää käsiterakenteita ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä.
- Ymmärrät, käytät ja teet erilaisia malleja, joiden avulla tulkitset ja selität ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä.
- Osaat hankkia luotettavaa tietoa, osaat perustella erilaisia näkemyksiä sekä osaat tulkita ja arvioida kriittisesti tietolähteitä ja näkökantoja.
- Osaat tutkia luontoa, tunnistat eliöitä ja elinympäristöjä, osaat ajatella ekologisesti sekä ymmärrät ihmisen rakennetta, elintoimintoja ja kehitystä.
- Osaat hahmottaa omaa lähiympäristöäsi ja koko maailmaa maantieteellisten käsitteiden ja paikannimien avulla, osaat käyttää karttaa ja muita geomedialähteitä.
- Osaat tutkia, kuvata ja selittää fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa ja ymmärrät energian säilymisen periaatteen.
- Osaat tutkia, kuvata ja selittää kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä ymmärtää aineen säilymisen periaatteen.

Polvijärven koulu 2024–2025, 6.luokka, tavoitteet ja arviointi

- Ymmärrät terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä, elämänkulkua sekä lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä. Saat valmiudet soveltaa terveysosaamista erilaisissa tilanteissa.

Miten arvioidaan

- tuntiaktiivisuus; osallistuminen keskusteluihin ja muuhun tuntityöskentelyyn
- kokeet, muut testit, projektit
- esitelmät, parityöt, ryhmätyöt ja muut työskentelytavat
- kotitehtävien tekeminen
- vihkotyöskentely
- osallistuminen esim. retkille

Englanti

Oppimisen tavoitteet tiivistetysti:

- Opin asettamaan tavoitteita kielenopiskelulleni ja arvioimaan omaa kielenopiskeluani ja kielitaitoani.
- Opin ottamaan vastuuta englannin opiskelustani ja käyttämään eri tapoja oppia kieliä, myös tv-välineitä hyödyntäen.
- Opin tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen.
- Opin kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista.
- Opin käyttämään englannin kielen taitoani rohkeasti, käyttäen kohteliaita ilmauksia, ymmärrettävästi ääntäen.
- Opin kehittämään kielellistä päättelykykyäni.
- Opin valitsemaan itselleni sopivaa englanninkielistä aineistoa.
- Opin uutta sanastoa mm. verbejä ja adjektiiveja, adverbejä, ajanmääreitä, maanosia ja maita, työkaluja, ruokia ja juomia, kouluaineita, Suomi-sanastoa, media- ja elokuvasanastoa, vaatteita, tietokonesanastoa ja kodinkoneita.
- Opin uusia rakenteita mm. imperfektin, prepositioita, yleis- ja kestopreesensin, genetiivin, artikkelien käyttöä, lauseen sanajärjestystä, adjektiivien vertailumuotoja, futuuria ja konjunktioita.

Miten arvioidaan:

- Työskentely: Aktiivinen osallistuminen erilaisten harjoitusten, tehtävien ja projektitöiden tekoon- yksin, parin ja ryhmän kanssa.
- Osaamisen näytöt oppitunneilla (suulliset ja kirjalliset)

- Kotiläksyjen huolellinen tekeminen
- Sanakokeet: kirjoittaminen
- Jaksokokeet: kuullun ja luetun ymmärtäminen, kirjoittaminen
- Suulliset testit: viestintä, ääntäminen

Ruotsi

Oppimisen tavoitteet

-Opit hahmottamaan kielten yhtäläisyyksiä ja eroja sekä tuntemaan ruotsin kielen asemaa ja merkitystä Suomessa

- Opit käyttämään viestinnällisiä taitoja yhdessä muiden kanssa sekä käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa kehittääksesi ruotsin kielen taitoasi. Opit ottamaan vastuuta ruotsin opiskelusta ja arvioimaan osaamistasi. Ymmärrät ruotsin kielen taidon merkityksen osana omaa kielivarantoa.

- Opit viestimään erilaisissa viestintätilanteissa käyttäen erilaisia viestintästrategioita ymmärtääksesi ja saadaksesi viestin perille. Opit myös erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.

- Opit ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Opit ilmaisemaan itseäsi suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Opit myös ääntämään ymmärrettävästi.

- Kuudennella luokalla aihepiireinä ovat perhe, vapaa-aika ja koulu. Opeteltavia rakenneasioita ovat persoonapronominit, verbin preesens, apuverbit, substantiivin taiputus sekä päälauseen sanajärjestys.

Arviointiin vaikuttavat seuraavat asiat:

- arvosanat kirjallisissa testeissä ja kokeissa
- kotitehtävien teko
- tuntityöskentely ja tuntiaktiivisuus
- työskentely pari- ja ryhmätöissä
- suulliset ja kirjalliset tuotokset

Historia

- Kiinnostut historiasta tieteenalana ja ymmärrät miten se rakentaa identiteettiäsi.
- Tunnistat erilaisia historian lähteitä.
- Ymmärrät historiallisen faktatiedon ja tulkinnan eron.
- Osaat erilaisia tapoja jakaa historia eri aikakausiin ja osaat käyttää niihin liittyviä käsitteitä.
- Ymmärrät ihmisen toiminnan motiiveja historiassa ja pystyt nimeämään niitä.
- Tunnistat erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille.
- Tunnistat muutoksia perheen ja yhteisön historiassa ja ymmärrät että samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri ihmisille eri asioita.
- Hahmotat historian jatkuvuuden ja osaat antaa siitä esimerkkejä.
- Osaat esittää muutoksille syitä.
- Osaat selittää, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden ja tarkastelutapojen myötä.
- Osaat selittää ihmisen toimintaa useammasta eri näkökulmasta.

ARVIOINTI:

- Tuntiaktiivisuus
- Työskentelyn pitkäjänteisyys
- Tuotokset (esimerkiksi Powerpoint, vihkotyö tai muut tehtävät)
- Pari- ja ryhmätyöt
- Kokeet

Yhteiskuntaoppi

- Kiinnostut ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana.
- Harjoittelet oikeaan ja väärään liittyviä erilaisia inhimillisiä, yhteiskunnallisia ja taloudellisia kysymyksiä.
- Opettelet hahmottamaan itsesi yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärrät ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmotat yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita.
- Opit tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa.
- Oivallat työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössäsi.
- Opit ymmärtämään, että eri lähteistä tulleeseen yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.
- Harjoittelet demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä opit keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä.
- Ymmärrät oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelet niihin liittyviä taitoja.
- Kiinnostut erilaisten yhteisöjen toiminnasta. Harjoittelet median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla.

ARVIOINTI:

- Tuntiaktiivisuus
- Työskentelyn pitkäjänteisyys
- Tuotokset (esimerkiksi vihkotyö tai muut tehtävät)
- Pari- ja ryhmätyöt
- Kokeet

Evangelisluterilainen uskonto

- Tunnet Raamatun perusrakenteen, keskeiset kertomukset ja merkityksen kristinuskon opin lähteenä
- Ymmärrät sakramenttien merkityksen
- Tunnistat uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja ymmärrät Raamatun kielen vertauskuvallisuutta
- Tutustut uskonnollisiin rituaaleihin, tapoihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin
- Tiedät, kuinka erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa toimitaan ja pyrit käyttäytymään asianmukaisesti ja kunnioittavasti
- Osaat etsiä, arvioida ja käyttää uskontoa koskevaa tietoa eri lähteistä
- Perehdyt juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutukseen ja historiaan Euroopassa
- Perehdyt uskontojen ja katsomusten vaikutukseen kulttuuriin ja yhteiskuntiin Suomessa ja Euroopassa
- Perehdyt uskontoja ja katsomuksia yhdistäviin eettisiin periaatteisiin ja osaat tunnistaa niitä
- Tiedät YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön, perehdyt ihmisoikeuksiin ja osaat pohtia niiden toteutumista maailmassa
- Pohdit elämään liittyviä valintoja ja arvoja ja niiden vaikutusta kestävään tulevaisuuteen niiden taustalla
- Osaat ilmaista rakentavasti ajatuksiasi ja tunteitasi sekä harjoittelet perustelemaan omia näkemyksiäsi
- Saat valmiuksia muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomustasi, itsetuntoasi ja luottamustasi elämään

Miten arvioidaani:

- tuntiaktiivisuus (osallistuminen keskusteluihin, tehtävien tekeminen tunneilla, pari- ja ryhmätyöskentely)
- kotitehtävät
- vihkotyöskentely
- esitelmät
- itsearviointi, vertaisarviointi
- koe tiettyjen jaksojen lopussa

Ortodoksinen uskonto

- Ymmärrät Raamatun rakenteen ja merkityksen kristinuskon opin lähteenä.
- Tunnet jumalanpalveluselämää ja osaat kertoa sakramenteista.
- Tutustut luostarielämään.
- Perehdyt kirkon juhliin.
- Tunnistat samanlaisuuden ja erilaisuuden kristillisissä perinteissä sekä juutalaisuudessa, islamissa ja katolilaisuudessa.

- Perehdyt opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin, kertomuksiin ja oppeihin.
- Harjoittelet tunnistamaan uskontoihin liittyviä uutisointia sekä ajankohtaisia aiheita mediassa.
- Tunnistat uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.
- Osaat kertoa eri uskonnoista, uskonnottomuudesta ja katsomuksista Euroopassa.
- Tutustut rituaaleihin, tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.
- Osaat käyttäytyä asianmukaisesti pyhäköissä.
- Tiedät mitä tarkoittaa pyhyys ja pyhä.
- Tutustut kirkon opetukseen oikeasta ja väärästä.
- Ymmärrät ihmisoikeuksiin ja YK:n Lapsen oikeuksiin sisältyviä arvoja.
- Pohdit elämään liittyviä valintoja ja arvoja ja niiden vaikutusta kestävään tulevaisuuteen.
- Kuuntelet ja kunnioitat toisten mielipiteitä.
- Osaat rakentavasti perustella omia mielipiteitä, ajatuksia ja tunteita.
- Osaat toimia oikeudenmukaisesti ja pystyt eläytymään toisen asemaan.
- Vahvistat omaa myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään.

Arviointi:

- tuntiaktiivisuus (viittaaminen, keskusteluihin osallistuminen)
- vihkotyöskentely => muistiinpanot, tehtävämonisteet
- tunti- ja kotitehtävien huolellinen tekeminen
- eri työskentelytapojen tuotokset
- kirjallinen koe/esitelmä/sarjakuva/draama/tmv. riippuen sisällön aiheesta

Elämäkatsomustieto

-Harjoittelet eettisten ajattelun taitojen soveltamista. Osaat selittää keskeisimpiä etiikan käsitteitä. Ymmärrät etiikan keskeisiä käsitteitä ja periaatteita.

-Kykenet löytämään keskustelusta ja tekstistä väitteitä ja osaat pohtia perustelujen asiaankuuluvuutta.

-Oivallat asioiden välisiä suhteita ja tunnistat virheellistä päättelyä. Kehityt ajattelun taidoissa.

-Tiedät, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen. Osaat kuvailla, miten vastuun ottaminen näkyy omassa toiminnassasi.

-Tutustut maailman kulttuuriperintöön ja osaat antaa esimerkkejä kulttuurisesta moninaisuudesta.

-Katsomuksellinen ja kulttuurinen yleissivistyksesi rakentuu suhteessa lukuvuonna käsiteltäviin sisältöihin. Osaat nimetä jonkin katsomuksen tai kulttuurin ja kertoa siitä katsomuksellisten käsitteiden avulla.

-Osaat asettaa katsomukselliseen oppimiseesi liittyviä itsellesi sopivia tavoitteita, pyrit toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioit niiden toteutumista.

-Ilmaiset omia katsomuksellisia kannanottojasi tai identiteettiäsi rakentavasti. Toimit positiivisessa vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

-Ymmärrät käsitteen ihmisoikeudet. Tiedät, että on olemassa YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, ja osaat kuvailla siitä kaksi ihmisoikeutta. Tiedät, että on olemassa monia lapsen oikeuksia, ja osaat kuvailla niistä kaksi.

-Osaat kuvailla jonkun kestävän kehityksen tavoitteen. Osaat kuvailla joitakin tapoja toimia vastuullisesti lähiympäristössäsi.

Miten arvioidaan:

-tuntityöskentely: osallistuminen keskusteluihin, tehtävien tekeminen tunneilla, pari- ja ryhmätyöskentely

-kotitehtävät

-vihkotyöskentely

-esitelmät ja muut tuotokset

- testit ja kokeet

Käsityöt

- kiinnostukseni käsin tekemiseen vahvistuu, innostun keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön
- osaan toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin: suunnitella työn, valmistaa sen sekä arvioida omaa työskentelyäni. Osaan myös dokumentoida kaikki nämä työvaiheet.
- osaan suunnitella ja valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan esteettisen ja toimivan käsityötuotteen tai -teoksen.
- tunnen ja käytän käsityön käsitteistöä
- valitsen, yhdistän ja käytän tuotteeseen sopivia materiaaleja ja valmistustapoja tarkoituksenmukaisesti.
- otan vastuuta omasta työskentelystäni ja toimin pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti
- tiedän käsityössä käytettävien työvälineiden ja laitteiden toimintaperiaatteita sekä osaan käyttää niitä turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti
- käytän tieto- ja viestintäteknologiaa omassa työskentelyssäni: suunnittelu, valmistaminen ja käsityöprosessin dokumentointi
- arvostan omaa ja muiden työtä, tarkastelen rakentavasti omaa käsityöprosessiani ja tarvittaessa muutan työskentelyäni
- annan tarkoituksenmukaista vertaispalautetta työskentelyprosessista
- osaan ilmaista, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaareen ja valmistuksen tuotteita materiaalitaloudellisesti

ARVIOINTI:

- arviointi käsityössä on ohjaavaa, kannustavaa ja vuorovaikutteista
- arviointi kohdistuu erityisesti suunnitteluun, työskentelyyn ja käsityötaidon kehittymiseen
- arviointia toteutetaan opettajan havainnoinnin ja palautteenannon lisäksi itsearviointin ja vertaisarviointin keinoin

Arvioinnin välineet

- työskentelyn eri vaiheiden dokumentointi (vihkotyö/muu dokumentointitapa) kuvin ja sanoin: työn suunnittelu, materiaalien ja työskentelytapojen valinnan tarkoituksenmukaisuus, itsearviointi
- tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä
- tuote tai teos
- tuntityöskentely: sujuvuus, pitkäjänteisyys, osaamisen näytöt oppitunneilla
- vertaispalaute
- oppilaan tai ryhmän työskentelyn ja tuotoksen esittely ja tarkastelu: selkeä ja jäsenneilty esittäminen, toisten työskentelyn arvostaminen ja rakentava palautteen anto

Kuvataide

- Havainnoit taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen
- Osaat keskustella havainnoistasi ja ajatuksistasi sekä harjoittelet näkemystesi perustelemista
- Osaat ilmaista havaintojasi ja ajatuksiasi hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja
- Osaat käyttää ja soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessasi
- Osaat asettaa tavoitteita ja pyrkiä kehittämään kuvailmaisiasi yksin ja ryhmän jäsenenä
- Osaat käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessasi mielipiteitä omassa kuvissasi
- Tarkastelet sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan sekä osaat erottaa todellisuuden ja fiktion elementtejä
- Osaat tulkita taideteoksia tekijän ja katsojan näkökulmasta sekä historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin, rohkenet käyttää tulkintojasi ryhmäkeskustelussa
- Osaat hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessasi taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessäsi omia kuvia
- Rohkenet ilmaista näkemyksiäsi taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista
- Osaat huomioida kuvailmaisussasi kulttuurisen moninaisuuden ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia

ARVIOINTI:

- tuntityöskentely (yksin, parin kanssa ja ryhmässä)
- kuvan tuottamisen ja tulkinnan taidot, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemus, pitkäjänteisen ja itsenäisen työskentelyn kehittyminen
- työskentelyprosessi, oppiminen ja itse lopputulos
- opettajan havainnointi, palautteenanto, itsearviointi ja vertaisarviointi

Musiikki

- Osallistut yhteismusisointiin huomioiden muut ryhmän jäsenet.
- Harjoittelet äänenkäyttöä. Kehität keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoa musisoivan ryhmän jäsenenä.
- Liikut musiikin mukaan ja käytät kehoasi musiikilliseen ilmaisuun.
- Kuuntelet ja havainnoit kuulemaasi musiikkia ja ääniympäristön ääniä sekä pystyt kertomaan kuulemastasi.
- Käytät musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä luovan tuottamisen prosesseissa. Osaat ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia yksin tai ryhmän jäsenenä.
- Harjoittelet kertomaan näkemyksiä musiikillisista havainnoista sekä musiikin esteettisistä, ajallisista ja kulttuurisista merkityksistä.
- Osaat käyttää opetettuja musiikillisia merkitsemistapoja musisoinnissa.
- Osaat käyttää musisointivälineitä ja laitteita turvallisesti. Osaat pohtia ääneen ja musiikkiin liittyviä kokemuksia.
- Osaat asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisen kehittämiseksi ja toimit tavoitteellisesti yhteismusisoinnissa.

Arviointi

- Musiikista annetaan numeroarvosana. Numeroarvosana muodostuu tuntinäyttöjen, erillisten töiden sekä muun arvioinnin perusteella. Muuta arviointia ovat esim. vertais- ja itsearviointi.
- Opetus on toiminnallista ja osallistavaa, halutessaan saa antaa lisänäyttöjä. Lisänäyttöjä ovat esim. esitelmät, omat kappaleet.

-Oppikirjaa ei käytetä. Musiikin opetuksessa painottuu musiikin ilmiöoppiminen ja kokemuksellisuus sekä sisäisen motivaation vahvistaminen.

Liikunta

-Olet fyysisesti aktiivinen, kokeilet mielelläsi erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelet parhaasi yrittäen.

-Osaat havainnoida itseäsi ja ympäristöäsi aistien avulla esim. leikeissä ja peleissä sekä tehdä liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

-Vahvistat tasapaino- ja liikkumistaitojasi sekä soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, sekä eri tilanteissa.

-Vahvistat ja sovellat välineenkäsittelytaitojasi monipuolisesti eri liikuntalajeissa käyttämällä erilaisia välineitä.

-Arvioit, ylläpidät ja kehität fyysisiä ominaisuuksiasi: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

Vahvistat ja monipuolistat uimataittoa ja osaat pelastautua vedestä.

-Toimit turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla vaaratilanteet huomioon ottaen.

-Osaat työskennellä kaikkien kanssa sekä säädellä toimintaasi ja tunneilmaisiasi liikuntatilanteissa.

-Toimit reilun pelin periaatteella ja kannat vastuuta yhteisistä oppimistilanteista ja edesautat omilla ratkaisuillasi tavoitteenmukaista toimintaa liikuntatunneilla.

-Otat vastuuta omasta toiminnastasi ja osaat työskennellä itsenäisesti.

ARVIOINTI:

-jatkuva arviointi liikuntatunneilla (osallistuminen ja aktiivisuus) tavoitteiden saavuttamisen suuntaisesti.